

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 162/2022-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky v 1. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], sťažovateľky v 2. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenými advokátom Mgr. Petrom Balážom, Na Bystričku 14A, Martin, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 14CoZm/4/2019 z 30. apríla 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. júla 2019 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhujú vysloviť porušenie označených základných práv postupom krajského súdu, napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť na ďalšie konanie, prikázať krajskému súdu obnoviť stav pred porušením základných práv a uhradiť trovy právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľke v 1. rade bola 7. marca 2019 na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) podaná žaloba o zaplatenie sumy 1 386 154,47 eur s úrokom vo výške 6 % ročne zo sumy 1 386 154,47 eur od 12. februára 2019 do zaplatenia a náhrady trov konania. Žalobca spolu so žalobou v spojení s doplňujúcim podaním doručeným súdu 11. marca 2019 učinil návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, ktorým sa domáhal zriadenia záložného práva na nehnuteľnostiach vo vlastníctve sťažovateľky v 1. rade, a to na účel zabezpečenia označenej pohľadávky.

3. Okresný súd uznesením č. k. 10CbZm/1/2019 z 22. marca 2019 zamietol návrh žalobcu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia. Na základe uplatneného odvolania žalobcu krajský súd napadnutým uznesením zmenil uznesenie okresného súdu tak, že:

A) nariadil zabezpečovacie opatrenie, ktorým zriadil v prospech žalobcu záložné právo na špecifikovaných nehnuteľnostiach, ktoré boli vo vlastníctve sťažovateľky v 1. rade k 22. marcu 2019 (z hľadiska zápisu v katastri nehnuteľnosti toho čase vedené na meno sťažovateľky v 2. rade), na účel zabezpečenia pohľadávky žalobcu voči sťažovateľke v 1. rade vo výške 1 386 154,47 eur s príslušenstvom z titulu zaplata zmenky;

B) nariadil zabezpečovacie opatrenie, ktorým zriadil v prospech žalobcu záložné právo na špecifikovaných nehnuteľnostiach, ktoré boli vo vlastníctve sťažovateľky v 1. rade k 22. marcu 2019 (z hľadiska zápisu v katastri nehnuteľnosti toho čase vedené na meno Bródy Branislav), na účel zabezpečenia pohľadávky žalobcu voči sťažovateľke v 1. rade vo výške 1 386 154,47 eur s príslušenstvom z titulu zaplata zmenky;

C) nariadil zabezpečovacie opatrenie, ktorým zriadil v prospech žalobcu záložné právo na špecifikovaných nehnuteľnostiach vo vlastníctve sťažovateľky v 1. rade na účel zabezpečenia pohľadávky žalobcu voči sťažovateľke v 1. rade vo výške 1 386 154,47 eur s príslušenstvom z titulu zaplata zmenky.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

4. Proti napadnutému uzneseniu založili sťažovateľky argumentáciu tejto ústavnej sťažnosti v dvoch rovinách, namietajúc porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy:

a) žalobca k žalobe nepriložil originál zmenky včas (predložil to až po vydaní zamietavého uznesenia okresného súdu), a preto neosvedčil existenciu právneho vzťahu medzi ním a sťažovateľkami, ktorého ochrany sa domáha;

b) z dôvodu oneskorene podaného dôkazu krajský súd nemohol na tento dôkaz prihliadať, neprináležalo mu nahrádzať úlohy a funkcie prvostupňového súdu dodávajúc, že v odvolacom konaní krajský súd porušil zásadu dvojinštančnosti súdneho konania, koncentračnú zásadu, a preto je takýto postup obchádzaním § 366 Civilného sporového poriadku;

c) že nebol ani najmenší dôvod na obavu, čo sa týka uspokojenia žalovanej pohľadávky z dôvodu nakladania s časťou majetku sťažovateľky v 1. rade, keďže pohľadávka je zabezpečená ďalšími šiestimi záložnými právami v hodnote niekoľkokrát prevyšujúcej výšku jeho pohľadávky, čo žalobca súdu zatajil tvrdiac, že uspokojenie jeho pohľadávky je ohrozené;

d) sťažovateľky tvrdia, že zriadením záložného práva na ich majetku dochádza k neodôvodnenému obmedzovaniu vlastníckeho práva;

e) nariadenie zabezpečovacieho opatrenia považujú sťažovateľky za nezákonné, ktoré spôsobuje obmedzenie sťažovateľky v 1. rade voľne disponovať so svojím majetkom a ktoré zároveň nerešpektovalo sťažovateľku v 2. rade ako novú vlastníčku predmetných nehnuteľností;

f) sťažovateľky, poukazujúc na nesprávny procesný postup krajského súdu, tvrdia, že k zriadeniu záložného práva vôbec nemalo nikdy dôjsť a prevod majetku vo vlastníctve sťažovateľky v 1. rade bol v súlade s jej základným právom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým bolo nariadené zabezpečovacie opatrenie, ktorým došlo k zriadeniu sudcovského záložného práva v prospech žalobcu na nehnuteľnostiach, ktoré boli vo vlastníctve sťažovateľky v 1. rade k 22. marcu 2019 [z hľadiska zápisu v katastri nehnuteľnosti toho času vedené na sťažovateľku v 2. rade (bod A napadnutého uznesenia)], a na nehnuteľnostiach, ktoré boli vo vlastníctve sťažovateľky v 1. rade (bod C napadnutého uznesenia), na účel zabezpečenia pohľadávky žalobcu uplatnenej voči sťažovateľke v 1. rade z titulu zaplatenia zmenky v konaní pred všeobecným súdom.

6. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je úlohou ústavného súdu posúdiť, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III. 1 K ústavnej sťažnosti sťažovateľky v 2. rade

7. Ústavná sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je prípustná proti právoplatným rozhodnutiam, opatreniam alebo iným zásahom orgánov verejnej moci, pričom musí byť podaná oprávneným subjektom. Aktívne procesne legitimovaným účastníkom konania na podanie ústavnej sťažnosti je sťažovateľ. Sťažovateľa v zmysle čl. 127 ústavy a § 122 zákona o ústavnom súde možno definovať ako fyzickú osobu alebo právnickú osobu, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci boli porušené jej základné práva a slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom (*Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020*).

8. Od vymedzenia ústavnej sťažnosti, jej predmetu a účelu sa odvíja aj aktívna sťažnostná legitimácia. Zjednodušene povedané, v prípade ochrany subjektívnych práv táto svedčí fyzickej a právnickej osobe tvrdiacej, že na nich bola ukrátená ako účastník konania (strana sporu). I keď aktívna sťažnostná legitimácia nemá formálne povahu procesnej podmienky konania pred ústavným súdom, je ústavný súd povinný skúmať ju počas celého konania. Nepreukázanie aktívnej sťažnostnej legitimácie má za následok rozhodnutie ústavného súdu o odmietnutí ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde (*Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020*).

9. Z predmetného zákonného ustanovenia vo vzťahu k aktívnej sťažnostnej legitimácii fyzickej a právnickej osoby vyplývajú dve podmienky, ktoré musia byť kumulatívne spojené preto, aby takáto osoba mohla svoje oprávnenie podať ústavnú sťažnosť preukázať. Týmito podmienkami sú ukrátenie na subjektívnych verejných právach spojených s vydaním napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia či iného zásahu orgánu verejnej moci a postavenie účastníka v konaní pred orgánom verejnej moci, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej moci, alebo vykonaný iný zásah (*Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák,*

J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020).

10. Podmienka účasti v konaní pred orgánom verejnej moci síce z čl. 127 ústavy ani § 122 zákona o ústavnom súde explicitne nevyplýva, možno ju však vyvodit' z definície sťažovateľa a priamo aj z judikatúry ústavného súdu. Preto sťažnostná legitimácia nesvedčí fyzickej osobe ani právnickej osobe, ak neboli účastníkmi napadnutého konania, resp. konania, v ktorom bolo napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie vydané alebo bol vykonaný iný zásah. Samotná skutočnosť, že orgán verejnej moci so sťažovateľom ako s účastníkom konania nekonal, zakladá (v okolnostiach danej veci) dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej neoprávnenou osobou, napr. sp. zn. I. ÚS 334/2018, sp. zn. IV. ÚS 523/2018 (*Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020).*

11. Z čl. 127 ústavy vyplýva, že sťažovateľ musí namietať porušenie svojich základných práv a v spojitosti s konaním pred všeobecným súdom je to možné len vtedy, ak je v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu účastníkom konania, v ktorom namieta porušenie základných práv (II. ÚS 3/05, IV. ÚS 523/2018).

12. Samotná skutočnosť, že krajský súd v napadnutom konaní nekonal so sťažovateľkou v 2. rade ako s účastníkom, zakladá v okolnostiach danej veci dôvod na odmietnutie sťažnosti ako podanej neoprávnenou osobou podľa § 56 ods. 2 písm. e) podľa zákona o ústavnom súde.

III. 2 K ústavnej sťažnosti sťažovateľky v 1. rade

13. Ústavný súd v rámci objektívneho posúdenia opodstatnenosti ústavnej sťažnosti dopytom na okresnom súde zistil, že proti napadnutému uzneseniu krajského súdu bolo podané dovolanie, o ktorom nebolo dosiaľ rozhodnuté, aj napriek výslovnému tvrdeniu v ústavnej sťažnosti, že pri uplatnení ochrany základného práva boli využité všetky dostupné právne prostriedky, ktoré právne predpisy na jeho ochranu poskytujú.

14. Vzhľadom už na zistené skutočnosti ústavný súd bez potreby uvádzania bližších doktrínálnych záverov k označeným právam sťažovateľiek je toho názoru, že ústavnú sťažnosť je v celom rozsahu nutné odmietnuť z nedostatku právomoci na jej prerokovanie ústavným súdom.

15. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť (IV. ÚS 452/2021).

16. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ústavný súd v systéme ochrany základných práv a slobôd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 zákona o ústavnom súde. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp

minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

17. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na prerokovanie.

18. Vzhľadom na skutočnosť, že proti napadnutému uzneseniu krajského súdu bolo podané dovolanie, o ktorom najvyšší súd dosiaľ nerozhodol, ústavná sťažnosť podaná ústavnému súdu je podaná predčasne, pretože existuje iný orgán verejnej moci – najvyšší súd – oprávnený poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľke v 1. rade (IV. ÚS 452/2021).

19. Ústavný súd uzatvára, že meritórnym posúdením námietok ústavnej sťažnosti v rámci predbežného prerokovania by došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (m. m. II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014). Išlo by o taký stav, ktorý nie je v právnom štáte aprobovateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo za následok negatívne (a len veľmi ťažko odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu (m. m. II. ÚS 294/2018).

20. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa ústavný súd ústavnou sťažnosťou proti napadnutému uzneseniu krajského súdu meritórne nezaoberal, ale podľa zásady *ratio temporis* ju odmietol pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie v zmysle § 132 ods. 1 v spojení s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

21. Už len pre úplnosť ústavný súd konštatuje, že v súlade s § 124 zákona o ústavnom súde *in fine* v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku, čo je aktuálne pre prípadné námietky, ktoré nebolo možné uplatniť v dovolacom konaní (vo zvyšnom rozsahu je možné napadnúť rozhodnutie dovolacieho súdu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2022

Miloš Maďar
predseda senátu